

Kielojuhlaperinteen synty

Turun Suomalaisen tyttökoulun jatko-opiston abiturientit vuonna 1914

Kieloja on lukiossamme jaettu ensimmäisen kerran vuonna 1914. Silloin Turun suomalaisen tyttökoulun jatko-opiston abiturientit saivat rintaansa kolme kieloa. Tiedetään, että vuonna 1916 silloiset abiturientit saapuivat kouluun aamulla klo 6, jonka jälkeen juotiin kahvia ja kukin sai kielonsa. Opettajat tulivat kyseiseen kahvitilaisuuteen vähän ennen kello 8:aa. Asu oli musta. Muutoin koulupäivä oli normaali.

Kielojuhlaperinne syntyi siis jo ennen nykyisen koulurakennuksemme olemassaoloa aikana, jolloin Turun suomalainen tyttökoulu ja sen jatko-opisto toimivat Aurakatu 16:ssa, nykyisen nuorisokeskus Wimman talossa. Sieltä perinne siirtyi nykyiseen kouluumme sen valmistuttua vuonna 1926.

Miksi kielo eikä leskenlehti?

Kielojuhlaperinteen alkuperäistä tarkoitusta ei tunneta. Ensimmäisistä kieloista ei ole mainintoja opettajainkokousten pöytäkirjoissa, ja siksi juhlan tarkoituksesta voidaan esittää vain arveluja. Kielo symboloi kevään vaihtumista kesäksi sekä nuoruutta ja viattomuutta. Siksi se sopi nuorten tyttöjen läksiäislahjaksi. Mahdollista on myös, että valintaan vaikutti kielon asema suosittuna joulukukkana. Siitä oli

1890-luvulla tullut joulupöydän koriste, koska se saatiin kukkimaan kotona. Jouluperinne siirtyi kouluun ja kieloja kasvatettiin koulun vintillä. Edeltävien vuositasojen oppilaat kasvattivat kieloja annettavaksi vanhemman vuositason abiturienteille näiden lähtiessä koulusta.

Perinteen synnylle voidaan esittää myös toisenlainen tulkinta. Vuonna 1914 Suomi oli edelleen osa Venäjän keisarikuntaa. Tuolloin kielo symboloi suomalaisille muutakin kuin kevättä: sen käyttö liittyi ns. toiseen sortokauteen. Osana laajempaa venäläistämistä keisarikunta tiukensi otettaan myös Suomen kouluista, jolloin Venäjän historian ja maantiedon opetusta lisättiin ja venäjän kielen opiskelu tuli pakolliseksi. Virkavalta kontrolloi oppilaiden edistymistä kyseisissä aineissa. Vuonna 1912 kouluviranomaiset määräisivät Suomen kouluissa pidettävästä pakollisesta Borodinon taistelun 100-vuotismuistojuhlasta. Taistelua oli syytä juhlia, koska venäläiset olivat voittaneet Napoleonin joukot 1812. Samoin vuonna 1913 täytyi kouluissa järjestää Romanovien keisarisuvun 300-vuotisjuhlia. Perimätiedon mukaan kyseisiä juhlia vietettiin Turun tyttökoulussa ”sekavissa” tunnelmissa.

Turkulaisessa sanomalehti Uudessa Aurassa julkaistiin huhtikuussa 1914 artikkeli, jossa korostettiin Suomen historian ja äidinkielen merkitystä kouluaineina ja painotettiin, kuinka koulun ei pitänyt ainoastaan selittää, keitä Porthan, Snellman, Lönnrot, Arwidsson ja Yrjö-Koskinen olivat, vaan myös siirtää oppilaisiin - ei vain näiden miesten ajatuksia - vaan myös elävää henkeä. Kirjoittajan mukaan opettaja piti näistä miehistä puhuessaan korostaa oppilaille sitä, miten ”vaikeissa oloissa nämä miehet työskentelivät ryhtyessään taistelemaan kielomme ja kansallisuutemme puolesta”. Vaikeisiin oloihin eli venäläistämiseen kirjoittaja ei viittaa suoraan, mikä oli ymmärrettävää.

Kummalliselta tuntuva kielon ja kansallisuuden rinnastaminen johtui siitä, että vuonna 1914 kielo symboloi myös hiljaista vastarintaa ja suomalaisuutta. Vuosisadan vaihteen kotimainen taide on täynnä erilaisia keväaseen viittaavia symboleita, joilla kuvattiin kansallistunteen heräämistä pitkän venäläisen talven jälkeen. Tuon ajan kaunokirjallisissa teksteissä kielo rinnastuu Suomen kansaan, sillä se kasvaa karussa maassa ja kestää kylmän talven. Kieloa myös käytettiin vastinparina eurooppalaisille kukkasymboleille kuvaamaan oman maan nöyryyttä: siinä kun etelän puutarhat ovat täynnä näyttäviä ja pöyhkeileviä ruusuja, oli meillä tärkeää herkkä ja vaatimaton metsäkukka. Vuonna 1914 kielo oli turvallinen, mutta tunnistettava suomalaisuuden symboli aikana, jolloin poliittisiin mielenosoituksiin osallistuminen oli kouluilta kielletty. Kansalliset tunnukset kuten Suomen lippu tai vaakunaleijona olivat liian arkaluontoisia. Suomalaista metsäkukkaa oli vaikeampi kieltää, mutta aikalaisille viesti oli selvä: pidämme kiinni kansallisuudestamme ja vastustamme venäläistämistoimia. Liekö sattumaa se, että samana keväänä jatko-opiston abiturientit olivat saaneet omat kielonsa. Uuden Auran lehtikirjoitus todennäköisesti edusti samaa ajattelua, mikä oli tyttökoulun opettajilla heidän jakaessaan ensimmäisiä kieloja koulunsa päättävälle nuorille.

Miksi kieloja ei jaettu muissa turkulaisissa kouluissa? Lukukauden alkaessa syksyllä 1914 maa oli julistettu sotatilaan ensimmäisen maailmansodan vuoksi. Sotilaille oli annettu laajat valtuudet puuttua siviilielämään, sensuuria kiristettiin ja kouluja voitiin sulkea tavallista kevyemmin perustein – niinpä turkulaisissa poikakouluissa ei jaeltu kieloja. Sen sijaan Turun tyttökoulun jatkolokalla kielot jaettiin vuonna 1915 ja 1916.

Juhlan myöhemmistä vaiheista

Kielojuhlan sisältö on vaihdellut vuosien myötä. Lähtevistä oppilasta kertova runomittainen kronikka tuli kielojuhlan ohjelmaan vuonna 1920 ja säilyi 1970-luvulle asti. Puheet ovat kuuluneen kielojuhlan perinteeseen varhaisista ajoista lähtien. Niistä vanhin on lähtevien puhe opettajille. Erikoinen puhe on vuodelta 1939, jolloin puhe pidettiin viidellä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, ranskaksi ja latinaksi.

Puhe kuvasti sitä, että tyttölyseossa luettiin paljon vieraita kieliä.

Ajan kuluessa kielojen määrä väheni. 1930-luvulla kukin abiturientti sai enää yhden kielon. Talvisodan keväänä 1940 ei kiel juhlaa vietetty eikä myöskään 1941. Vuonna 1942 kielon sijaan jaettiin narsissi. Jatkosodan jälkeen Suomessa oli pula lämmityskoksista, minkä seurauksena kieloja ei kyetty kasvattamaan koulurakennuksessa. Ne korvattiin syklaamalla vuosina 1946 -1947. Vuonna 1948 abiturientit saivat esikon. Vuodesta 1954 lähtien lukiosta valmistuneet ovat saaneet jälleen kielon rinnukseensa. Nykyään kielo on korvattu sitä symboloivalla rintakoristeella.

Luostarivuoden lukion 100-vuotistyoöryhmä (Jussi Alminojä, Teea Brunila, Tommi Kinnunen ja Esa Sundbäck)